

Аналіз проведення оцінювання розвитку та ранніх навичок навчання дітей віком 4-7 років за міжнародною методикою IDELA

2016-2017 рр.

Оцінювання відбувалося в рамках проекту «Забезпечення якісної освіти для ромських дітей у дошкільних навчальних закладах і початкових класах» Всеукраїнського фонду «Крок за кроком» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» і Фонду Відкритого суспільства протягом 2016-2017 рр.

Період: вересень 2016 – червень 2017 рр.

Оцінювач: Олена Глоба.

Інструмент «Міжнародного оцінювання розвитку та ранніх навичок навчання» (далі – IDELA) - це набір питань, що пропонуються дітям в ігровій формі, які оцінюються за допомогою групи завдань та вимірюють чотири сфери дитячого розвитку (базові знання з математики, базова грамотність, навички великої та дрібної моторики, соціально-емоційний розвиток). Інструмент складається із 24 пунктів, серед яких 6 пунктів визначають базову грамотність, 7 – базову математику, 5 – соціально-емоційний розвиток, 4 – розвиток моторики та 2 пункти для визначення виконавчих функцій.

ДОШКІЛЬНІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ

Загальні показники

Оцінювання проводилося у два етапи для дітей (N = 142) з 4 навчальних дошкільних закладів України (м. Ужгород, м. Мукачево – Закарпатська обл., с. Петровірівка – Одеська обл.).

I. Результати першого етапу оцінювання.

Під час першого етапу оцінювання було охоплено **82** дитини. Середнє вікове значення – 5,3 років (вікове значення від 3,9 до 8,0 років). Група дітей до 5 років становить 39,6%, вікова група від 5 до 6 років – 40,5%, а понад 6 років – 19,8% – рис.1.

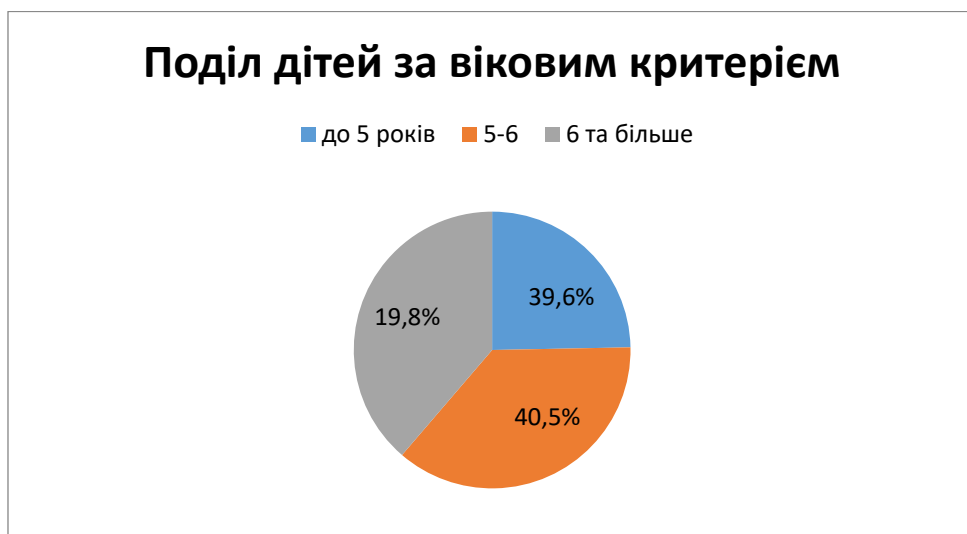

Рис. 1. Вікові показники дітей, які пройшли оцінювання

Дівчата - 54,9 % (45 дітей), хлопці – 45,1% (37 дітей).

Серед усіх дітей, які пройшли оцінювання, було 43,9 % дітей ромського походження (36 дітей). За регіонами розподіл дітей ромського походження був таким: м. Ужгород – 51,4% (18 дітей), м. Мукачево – 54,2 % (13 дітей), с. Петровірівка (Одеська обл.) – 21,7 % (5 дітей) – рис.2.

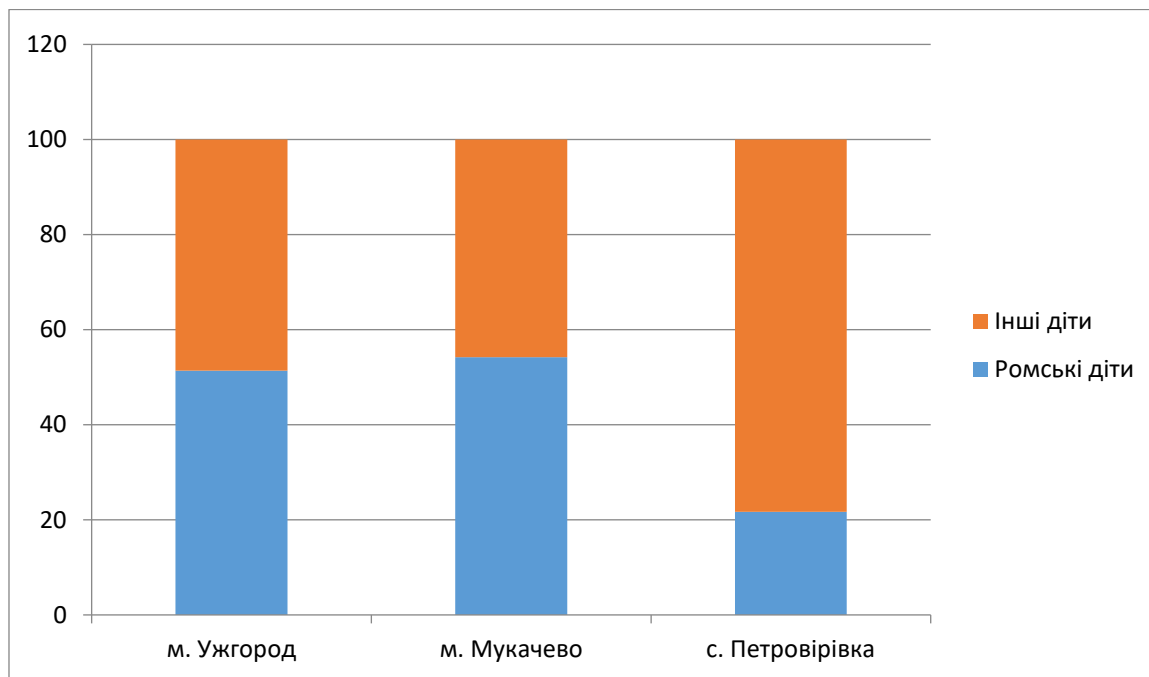

Рис.2. Розподіл дітей у навчальних закладах за етнічним походженням (за населеними пунктами).

Оцінювання базових знань з математики:

Серед усіх дітей, які були охоплені оцінюванням, загальний показник правильних відповідей базових знань з математики становить від 10% до 98,0%. Дівчата показали 58,2%, хлопці – 46,7% правильних відповідей. Середнє значення правильних відповідей – 53,1%. Серед ромських дітей показник правильних відповідей – 41,6%, що на 17,4 % нижче, ніж показники інших учнів (62,0%).

Оцінювання базової грамотності:

Серед усіх дітей, які пройшли оцінювання, загальний показник базової грамотності становить від 7,5% до 96%. Дівчата показали 53,9%, хлопці – 40,2% правильних відповідей. Середнє значення правильних відповідей – 47,7%. Серед ромських дітей показник правильних відповідей – 37,6%. Показник правильних відповідей інших учнів – 55,6%.

Оцінювання соціально-емоційного розвитку:

Серед усіх дітей, які пройшли оцінювання, загальний показник правильних відповідей на запитання із соціально-емоційного кластеру становить від 6% до 96%. Дівчата показали 59,8%, хлопці – 43,1% правильних відповідей. Середнє значення правильних відповідей – 52,3%. Серед ромських дітей показник правильних відповідей – 44,1%, серед інших учнів – 58,6 %.

Оцінювання рівня розвитку моторики:

Серед усіх дітей, які пройшли оцінювання, завдання із встановлення рівня розвитку моторики, виконані від 0% до 97%. Дівчата отримали 62,9%, хлопці – 52,9% правильно виконаних завдань. Середнє значення правильних відповідей - 58,4%. Серед ромських дітей показник правильних відповідей – 54,7%, серед інших учнів – 61,4%.

Отже, можна зробити висновки, що відмінність між отриманими результатами ромських та інших дітей, у кластері оцінювання базової грамотності становить 18%, оцінювання базових знань з математики – 20,4%, оцінювання соціально-емоційного розвитку – 14,5% та найменша різниця у кластері з оцінювання розвитку моторики – 6,7% (рис.3).

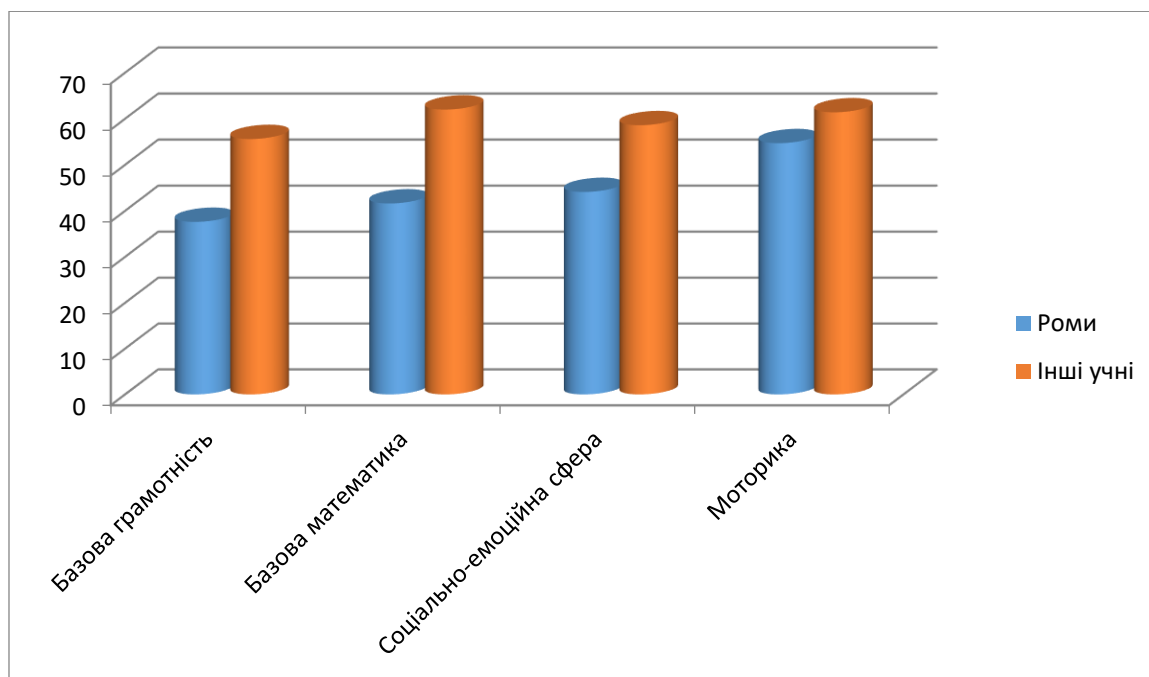

Рис.3. Порівняльний аналіз загальних показників за кластерами.

Оцінюючи загальний показник проходження тесту IDELA, серед усіх дітей відсоток правильних відповідей з тестування становить від 11% до 90 %. В середньому, дівчата давали 58,7% правильних відповідей, хлопці – 45,4 %. Середнє значення правильних відповідей – 52,7 %. Ромські діти надали **44,5%** правильних відповідей з тесту, інші учні – **59,1%**. Досить велика різниця існує при виконанні завдань на перевірку виконавчих функцій. Ромські діти показали 41,4 % правильних відповідей, в той час, коли інші діти – 62,1%. Однак, високий показник підходів до навчання та проходження тестування – 58% серед ромських

дітей свідчить про те, що вони старалися виконувати завдання, були уважними та зацікавленими у правильності виконання завдань. Такий показник вищий серед інших дітей – 72%. При оцінюванні цього пункту треба брати до уваги психоемоційний стан конкретної дитини, її вікові особливості та соціальний статус. Так, якщо дитина легко відволікається, поспішає, голодна або хоче спати – її результати виявляться нижчими, адже такій дитині буде важче зосередитися на поставленій задачі. Якщо тестування проходить дитина 4 років, вона може бути не зацікавлена у завершенні складних для неї завдань. Так само, якщо дитина має проблеми встановлення комунікації, є сором'язливою або за через свій соціальний статус (дитина з інвалідністю, дитина з внутрішньо-переміщеної родини, дитина із малозабезпеченої родини, дитина з іншої етнічної групи) не хоче розкривати свій потенціал знань – ми отримуємо трохи «занижені» дані.

II. Результати другого етапу оцінювання.

Під час другого етапу оцінювання було охоплено **60** дітей із тих самих 4-ох навчальних закладів України (м. Ужгород, м. Мукачево, с. Петровірівка (Одеська обл.). Середнє вікове значення – 5,4 років (вікове значення від 3,9 до 7,0 років). Група дітей до 5 років становить 18,0% (11 дітей), вікова група від 5 до 6 років – 40,0% (24 дитини), а понад 6 років – 42,0% (25 дітей) – рис.4

Рис. 4. Вікові показники дітей, охоплених другим етапом оцінювання.

Дівчата – 53,3 % (32 дитини), хлопці – 46,7% (28 дітей).

Серед усіх дітей, які пройшли оцінювання, 56,7 % становили ромські діти (34 дитини). Розподіл ромських дітей за регіонами був таким: м. Ужгород - 64,0% (21 дитина), м. Мукачево – 73,0 % (8 дітей), с. Петровірівка – 13,0 % (2 дітей) – рис.5.

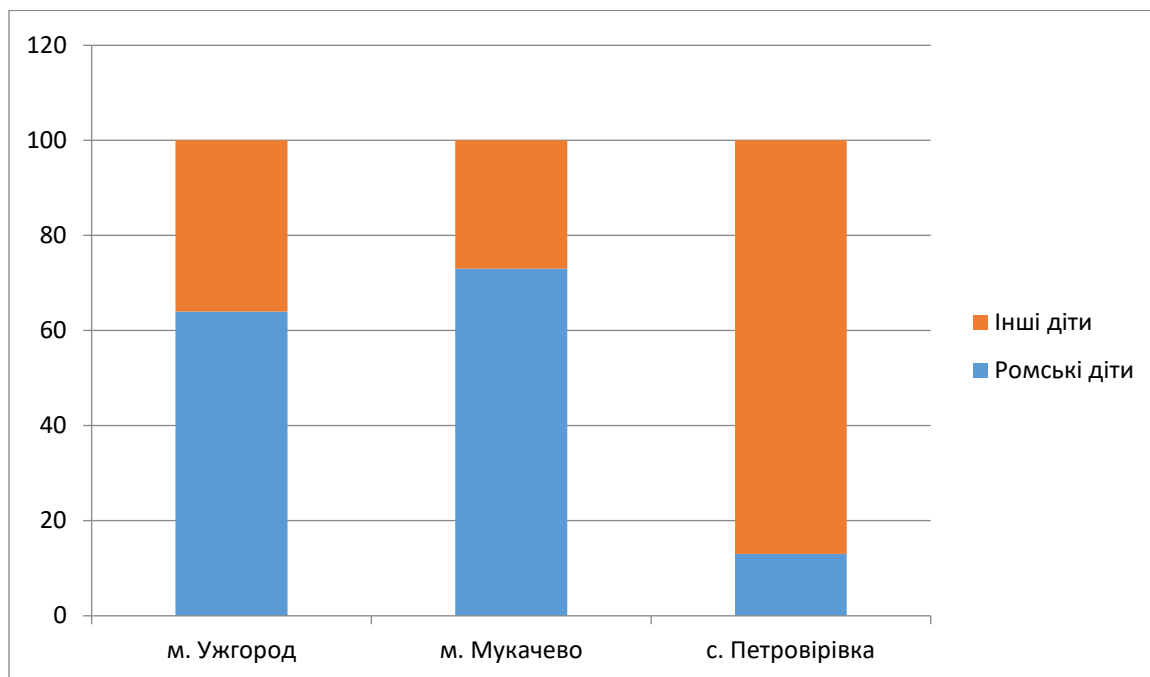

Рис.5. Розподіл дітей у навчальних закладах за етнічним походженням (за населеними пунктами).

Оцінювання базових знань з математики:

Серед усіх дітей, які пройшли оцінювання, загальний показник правильних відповідей базових знань з математики становить 14,8% – 88,0%. Дівчата показали 54,1% правильних відповідей, хлопці – 46,9%. Середнє значення правильних відповідей – 50,8%. Серед ромських дітей показник правильних відповідей – 41,4%, серед інших учнів – 62,8%.

Оцінювання базової грамотності:

Серед усіх дітей, які пройшли оцінювання, загальний показник базової грамотності становить 0% – 97,5%. Дівчата показали 49,3%, хлопці – 38,1% правильних відповідей. Середнє значення правильних відповідей – 44,2%. Серед ромських дітей показник правильних відповідей – 32,9%, серед інших дітей – 58,6%.

Оцінювання соціально-емоційного розвитку:

Серед усіх дітей, які пройшли оцінювання, загальний показник правильних відповідей на запитання із соціально-емоційного кластеру становить 0% – 92,7%. Дівчата показали 48,6%, хлопці – 39,1% правильних відповідей. Середнє значення правильних відповідей – 44,2%. Серед ромських дітей показник правильних відповідей – 36,0%, серед інших учнів – 54,8%.

Оцінювання розвитку моторики:

Серед усіх дітей, які пройшли оцінювання, завдання з розвитку моторики виконані від 3% до 87,5%. Дівчата отримали 62,2%, хлопці – 54,1% правильно

виконаних завдань. Середнє значення правильних відповідей – 58,5%. Серед ромських дітей показник правильних відповідей – 55,0%, серед інших учнів – 63,0%.

Аналізуючи результати, можна зробити висновки, що відмінність між отриманими результатами ромських та інших дітей у кластері оцінювання базової грамотності становить 21,4%, оцінювання базових знань з математики – 25,7%, оцінювання соціально-емоційного розвитку – 18,8% та найменша різниця у кластері з оцінювання розвитку моторики – 8,0% (рис.6).

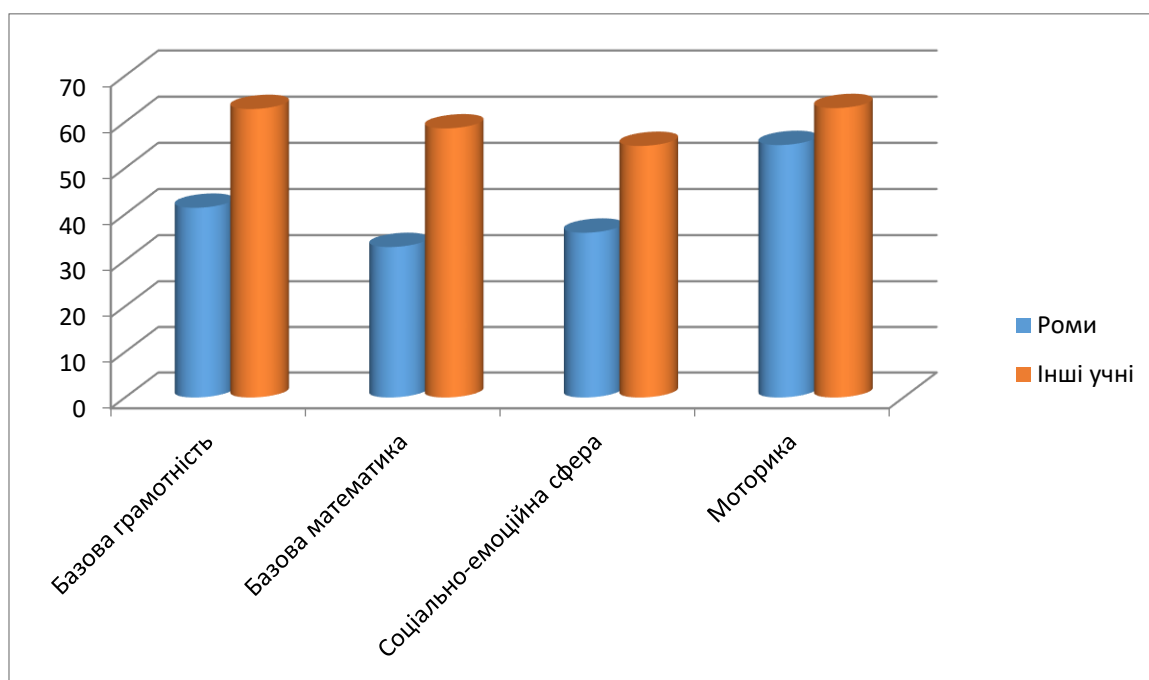

Рис.6. Порівняльний аналіз загальних показників за кластерами.

Оцінюючи загальний показник проходження тесту IDELA, серед усіх дітей відсоток правильних відповідей з тестування становить від 4,5% до 85,2 %. В середньому, дівчата давали 53,5% правильних відповідей, хлопці – 44,6 %. Середнє значення правильних відповідей – 49,4 %. Ромські діти надали **41,3%** правильних відповідей, інші учні – **59,8%**. Досить велика різниця існує при виконанні завдань на перевірку виконавчих функцій. Ромські діти показали 46,8 % правильних відповідей, в той час, коли інші діти – 62,0%.

Узагальнимо отримані дані у вигляді зведеної таблиці, за допомогою якої можна порівняти всі кластери та динаміку змін (табл.1).

Таблиця 1

Порівняльний аналіз проходження тестування за кластерами

Кластер оцінювання	Перший зріз	Другий зріз	Динаміка	Різниця у досягненні результатів (інші діти – ромські діти)

	Ромські діти, %	Інші діти,%	Ромські діти,%	Інші діти,%	Ромські діти, %	Інші діти, %	на початок року	на кінець року
Базова математика	41,6	62,0	41,4	62,8	-0,2	0,8	20,4	21,4
Базова грамотність	37,6	55,6	32,9	58,6	-4,7	3,0	18,0	25,7
Соціально-емоційний розвиток	44,1	58,6	36,0	54,8	-8,1	-3,8	14,5	18,8
Навички моторики	54,7	61,4	55,0	63,0	0,3	1,6	6,7	8,0
Загальний показник	44,5	59,1	41,3	59,8	-3,2	0,7	14,6	18,5
Виконавчі функції	41,4	62,1	46,8	62,1	5,4	0,00	20,7	15,3
Підходи до навчання (проходження тестування)	58,0	72,0	62,4	74,6	4,4	2,6	14,0	12,2

Візуально це можна зобразити у вигляді графіків, де зазначені показники дітей на початку навчального року та в кінці навчального року (з виокремленням результатів ромських та інших дітей). – рис. 7.

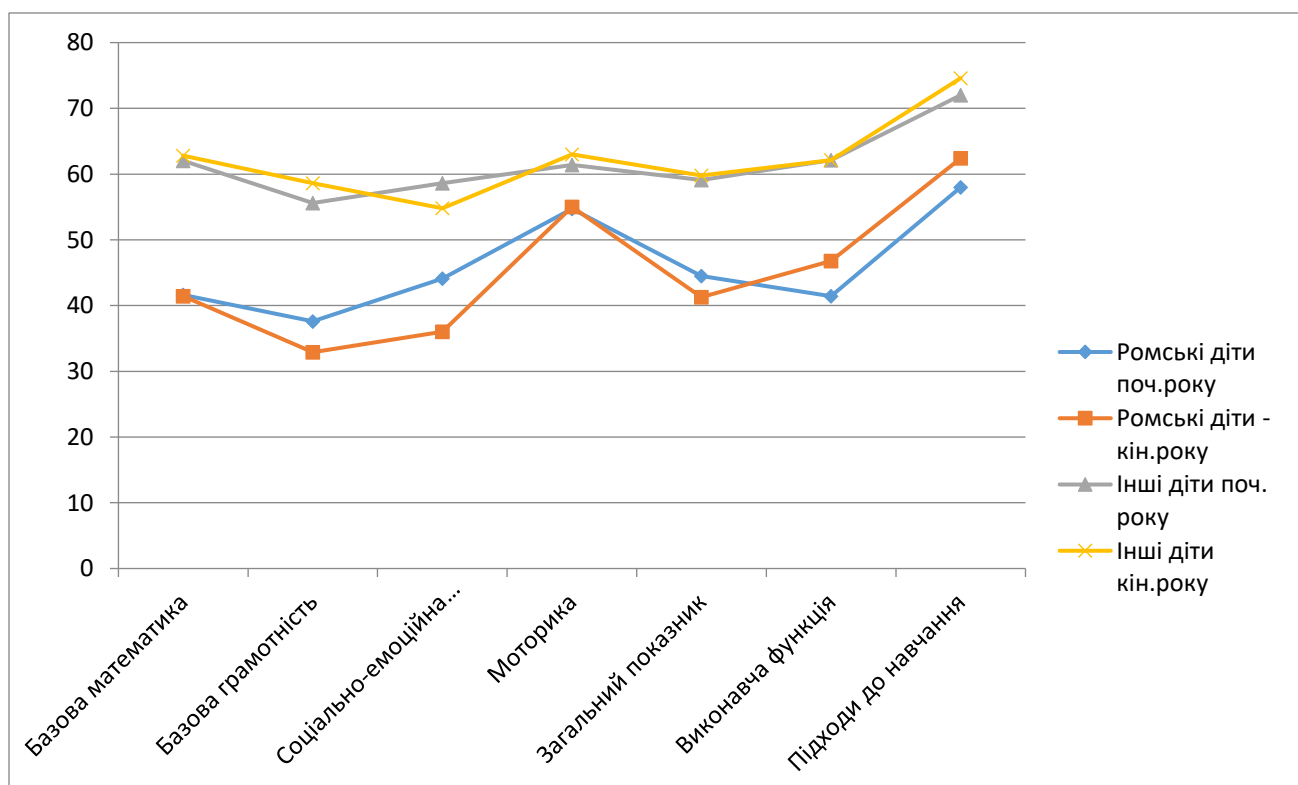

Рис. 7. Динаміка змін результатів, отриманих під час тестування.

Звернемо увагу на показники, які стали нижчими на кінець року, а саме показники соціально-емоційного розвитку, як у ромських дітей, так і в інших дітей. Звичайно, можна говорити про те, що під кінець навчального року діти емоційно виснажені і менше здатні до ідентифікації власних емоцій. Але основним фактором, на наш погляд, може бути недостатнє стимулювання дошкільною навчальною програмою процесу когнітивного та психоемоційного розвитку у дітей.

III. Детальний аналіз завдань IDELA.

Кожній дитині, яка проходила оцінювання, було запропоновано 24 завдання, під час яких потрібно було дати відповіді на запитання, малювати необхідні фігури, виконувати завдання. Усім дітям було надано рівні можливості для проходження тесту. Мовні бар'єри, вікові та психоемоційні перешкоди не давали можливостей полегшення або зміни завдань. Отримані дані від обох проведених етапів оцінювання сформовані до наочного аналізу у таб.2 та графічно на рис.8.

1. *Завдання 1* складається з 6-ти питань персонального характеру, які виявляють здатність дитини ідентифікувати себе за допомогою імені і прізвища, статі, віку, членів родини, міста (селища) та країни проживання. За цим пунктом на початок року ромські діти дали 56% правильних відповідей, інші діти – 66% правильних відповідей. На кінець навчального року – ромські діти 56%, інші діти – 75% правильних відповідей.
2. *Завдання 2* складається з 4-ох питань, які відносяться до оцінювання базових знань з математики. На початок навчального року ромські діти правильно відповідали на 81,9%, інші діти дали 85,9% правильних відповідей. На кінець навчального року ромські діти дали 78% відповідей, інші діти – 89,4%.
3. *Завдання 3* складається з 2-ох питань, які відносяться до базових навичок з математики. Велика відмінність у результатах зафіксовано у ромських дітей – 13,9 % порівняно з іншими дітьми – 34,8%. Це свідчить про досить низький рівень практичного застосування та розуміння понять класифікації та сортування, як елементів базової математики. Під час другого етапу оцінювання ромські діти дали 12,1% правильних відповідей, інші діти – 15,4%. Різниця є досить невеликою, можна, навіть, відносити до статистичної похибки. Але результати – приголомшливо низькі! Можна припустити, що навчальна програма не сфокусована на вивченні та розвитку нестандартних задач на класифікацію. Скоріш за все, на початок навчального року діти володіли цими компетенціями (навичками), характерними для типу їхнього мислення або за досвідом, набутим вдома (або в іншому позашкільному закладі).
4. Продовженням оцінювання базових знань з математики є 5 запитань пункту 4, де перевірялося вміння визначити геометричні фігури. На початок навчального року ромські діти надали 47,2% вірних відповідей,

інші діти – 82,6% (майже вдвічі більше). Найменша різниця була при визначенні кола та трикутника, як геометричних фігур. Найбільша різниця між дітьми виявилася у визначенні прямокутника. Під час другого етапу оцінювання ромські діти надали 47,3% правильних відповідей, інші діти – 79,2%.

5. *Завдання 5* представлено таблицею із 20-ти цифр від 1 до 20, розташованих у випадковому порядку. Перші 2 рядки містять однозначні цифри, третій і четвертий рядки – двозначні. Ромські діти в середньому визначали 17,5% всіх цифр, інші діти – 44,9%. Найбільшу складність представляли двозначні цифри. Треба враховувати також і вікові особливості дітей, адже діти 4-5(5,5) років не володіють цифрами взагалі. На кінець навчального року ромські діти дали 27,4%, а інші діти – 50% правильних відповідей.
6. *Завдання 6* є досить цікавим, адже показує, наскільки складно дітям працювати з більшими числами. Під час завдання дітям було запропоновано порахувати невеликі предмети кількістю 3, 8 та 15 штук. На початок навчального року правильні відповіді ромських дітей становили відповідно 69,4%, 25,0% та 8,3%, тоді як інші діти дали відповідно 87,0%, 47,8% та 13,0% правильних відповідей. Хоча різниця між результатами дітей існує, проте зберігається тенденція до зменшення правильних відповідей, незалежно від етнічної приналежності. Інакше кажучи, чим більше значення числа, тим складніше дітям його ідентифікувати. Але це стає зрозумілим, коли ми говоримо про дітей дошкільного віку. Адже, зазвичай, діти ознайомлені із числовим рядом від 0 до 10. Тому завдання із визначення 15 предметів стає для них неможливим для виконання. Під час другого етапу оцінювання ромські діти надали відповідно 66,7%, 24,2% та 9% правильних відповідей. Результати менші за попередні на декілька відсотків. Але це пояснюється відхилення статистичної похибки. Тобто, результати, насправді, не змінилися. Інші діти надали відповідно 88,5%, 57,7% та 26,9% правильних відповідей.
7. *Завдання 7* складається із 3-ох математичних завдань-операцій на складання та віднімання простих чисел. Ромські діти надали 49,1% правильних відповідей, інші діти – 63,0%. В кінці навчального року 47,5% ромських дітей та 71,8% їхніх однолітків надали правильні відповіді. Якщо у випадку ромських дітей знову простежується статистична похибка (можна говорити про нульову динаміку), то інші діти отримали високі результати.
8. *Завдання 8* передбачає складання пазлу з 4-ох елементів. Ромські діти правильно збирають пазл у 45,8% випадках, інші діти – у 81,3% випадках. Під час другого етапу оцінювання ромські діти показали 43,9%, інші діти – 76% успішного складання пазлу.
9. Під час цього завдання дитина має назвати якомога більше своїх друзів. Оцінювач тестує комунікативні та емоційні зв'язки. Максимальна

кількість – 10 друзів (100%). Ромські діти визначають 39,7%, а інші діти – 48,2% друзів. Отже, бачимо, що різниця між кількістю друзів є зовсім незначною. У другому випадку ромські діти зазначили 32,1%, інші діти – 44,6% друзів. Якщо переводити проценти в кількість людей, то різниця майже відсутня.

10. Це завдання пропонує дитині ідентифікувати стан суму, радості та шляхи подолання суму. Фіксується кількість правильних (прийнятних в контексті певної культури та країни) відповідей. Ромські діти надали 44,4% правильних відповідей, інші діти – 65,2%. Під час другого етапу оцінювання ромські діти надали 44,7%, інші діти – 60,7% правильних відповідей.
11. *Завдання 11* перевіряє рівень розвитку емпатії дитини. Середня кількість правильних відповідей ромських дітей – 33,3% у порівнянні з іншими дітьми – 48,6%. На кінець навчального року ромські діти надали 18,2%, інші діти – 32,1% правильних відповідей. Ми знову бачимо, що діти «гублять» навички та емоційні знання, через навчальну програму, яка не враховує необхідність більшого фокусу на таких темах.
12. *Завдання 12* складається із 2-ох запитань, направлених на пошуки шляхів вирішення конфліктів. Ромські діти надали 47,2% правильних відповідей, що означає, що з 2-ох питань, зазвичай, вони озвучують лише одну відповідь. Інші діти надали 67,2% правильних відповідей. На кінець навчального року ромські діти надали 28,8%, тоді як інші діти 61,5% правильних відповідей. На основі отриманих результатів можна зробити висновок, що цим компетенціям у навчальній програмі виділяється занадто мало часу та уваги.
13. *Завдання 13* перевіряє виконавчу функцію дитини. Після прослуховування ряду чисел, дитина має повторити такий числовий ряд у правильній послідовності. Немає суттєвої відмінності між дівчатами та хлопцями. Якщо порівнювати ромських дітей з іншими учнями, то різниця в отриманих результатах сягає майже 12% – 42,4% (ромські діти) та 54,8% (інші діти). На кінець навчального року маємо майже ті самі результати: 43,9% (ромські діти) та 51% (інші діти).
14. *Завдання 14* перевіряє рівень контролю гальмівних процесів дитини. Максимальна можлива кількість правильних відповідей в балах – 10. Велика різниця між правильними відповідями простежується між ромськими дітьми (40,6%) та іншими дітьми (70,9%). Під час другого етапу оцінювання результати зросли для ромських дітей – 49,7%, інших дітей – 73%.
15. Це завдання оцінює словниковий запас дитини. Максимальна кількість слів – 20. В середньому діти називали 9,5 слів. Ромські діти називали 6 слів, в той час, коли інші діти – 11 слів. Ця різниця є досить суттєвою. На кінець навчального року результати були ідентичними.

16. Під час цього завдання дітям пропонується робота з книгою. При цьому ромські діти надали 82,4% правильних відповідей, інші діти – 79,7%. На кінець навчального року ромські діти надали 68,7%, інші діти – 96,2% правильних відповідей.
17. Завдання складається із таблиці з абеткою (20 букв). Букви розташовані у випадковому порядку, але в перших двох рядах стоять букви, які найбільше часто зустрічаються дитині (статистичні дані). Ромські діти визначали правильно 1,8 букви, інші діти – 6,5 букв. Під кінець навчального року ромські діти визначали 2,4 букви, інші діти – 6,9 букв. Динаміка позитивна.
18. Під час цього завдання діти мають визначити на слух пару звуків. Ромські діти ідентифікували 23,1% завдання, інші діти – 48,3%. Проблемою є вік дітей, а іноді і мовні бар'єри ромських дітей. Другий етап оцінювання показав, що ромські діти визначають 6%, а інші діти – 34,6%.
19. Завдання 19 перевіряє навички письма. Дітям запропоновано написати своє ім'я так, як вони це можуть зробити. Методика оцінювання рівня написання викладена у Керівництві з адміністрування IDELA. Ромські діти продемонстрували 36,8% рівня написання, інші діти – 47,2%. На кінець навчального року ромські діти показали 41,7%, інші діти – 51,9%. Динаміка присутня у всіх дітей.
20. Завдання 20 представлено у формі казки, де дитина має уважно слухати історію, а потім відповідати на запитання, згідно почутого тексту. Ромські діти надали 44,4%, інші діти – 73,9% правильних відповідей. Під час другого етапу оцінювання ромські діти надали 38,8%, інші – 79,2% правильних відповідей.
21. Це завдання передбачає копіювання трикутника. При цьому рахується кількість замкнених кутів (3 максимум) та схожість з картинкою. Ромські діти надали 54,2%, інші діти – 69,0% правильних відповідей. Результати майже не змінилися і другого разу, хоча показники трохи інші - 56,8% та 62,5% відповідно.
22. Ще одне завдання з малювання, в якому дитині пропонується намалювати хлопчика або дівчинку, який (а) стоїть. Діти захоплено виконували завдання. Фіксується результат, який відображений на малюнку через 2 хвилини після старту. Під час першого етапу дослідження ромські діти показали 54,8% позитивних результатів, інші діти – 66,2%. Під час другого етапу дослідження ромські діти отримали 57,2%, інші діти – 66,8% позитивних результатів. Динаміка відсутня (статистична похибка).
23. Завдання 23 визначає рівень розвитку дрібної моторики дитини. Ромські діти показали 22,2% позитивних результатів, інші діти – 24,3%. На завершення навчального року результати були 15,9% та 26,9% відповідно.
24. Останнє 24 завдання визначає рівень розвитку великої моторики дитини. Дитина має пострибати на одній нозі. Максимальне значення – 10 стрибків.

Ромські діти показали 91,4% результатів, інші діти – 95,3%. Але така різниця є незначною. На кінець навчального року результати були 90% та 95,8% відповідно. Коли йдеться про кількість стрибків, то всі результати є приблизно однаковими.

Таблиця 2.

Зведений аналіз отриманих показників

№ завдання	Кластер	Початок року		Кінець року	
		Середній показник правильності відповідей ромських дітей, %	Середній показник правильності відповідей інших дітей, %	Середній показник правильності відповідей ромських дітей, %	Середній показник правильності відповідей інших дітей, %
1	Соціально-емоційний розвиток	56,0	66,0	56,0	75,0
2	Базова математика	81,9	85,9	78,0	89,4
3	Базова математика	13,9	34,8	12,1	15,4
4	Базова математика	47,2	82,6	47,3	79,2
5	Базова математика	17,5	44,9	27,4	50,0
6	Базова математика	34,3	49,3	33,3	57,7
7	Базова математика	49,1	63,0	47,5	71,8
8	Базова математика	45,8	81,3	43,9	76,0
9	Соціально-емоційний розвиток	39,7	48,2	32,1	44,6
10	Соціально-емоційний розвиток	44,4	65,2	44,7	60,7
11	Соціально-емоційний розвиток	33,3	48,6	18,2	32,1

12	Соціально-емоційний розвиток	47,2	67,2	28,8	61,5
13	Виконавча функція	42,4	54,8	43,9	51,0
14	Саморегуляція	40,6	70,9	49,7	73,0
15	Базова грамотність	30,0	55,0	30,0	55,0
16	Базова грамотність	82,4	79,7	68,7	96,2
17	Базова грамотність	9,0	32,7	12,0	34,6
18	Базова грамотність	23,1	48,3	6,0	34,6
19	Базова грамотність	36,8	47,2	41,7	51,9
20	Базова грамотність	44,4	73,9	38,8	79,2
21	Дрібна моторика	54,2	69,0	56,8	62,5
22	Дрібна моторика	54,8	66,2	57,2	66,8
23	Дрібна моторика	22,2	24,3	15,9	26,9
24	Велика моторика	91,4	95,3	90,0	95,8

Очевидно, що діти зберігають тенденцію до позитивної динаміки при результатах оцінювання (рис.8). Хоча існує ряд пунктів, де всі діти виявили менші показники. Частково, як писалося раніше, можна пояснити це статистичною похибкою. Адже при такому розмірі вибірки статистична значущість відбувається при показниках менше 5%. Інакше кажучи, при вибірці до 100 дітей 5% результатів підпадають під статистичну похибку. Тому в деяких пунктах результати можна вважати такими, що не змінилися.

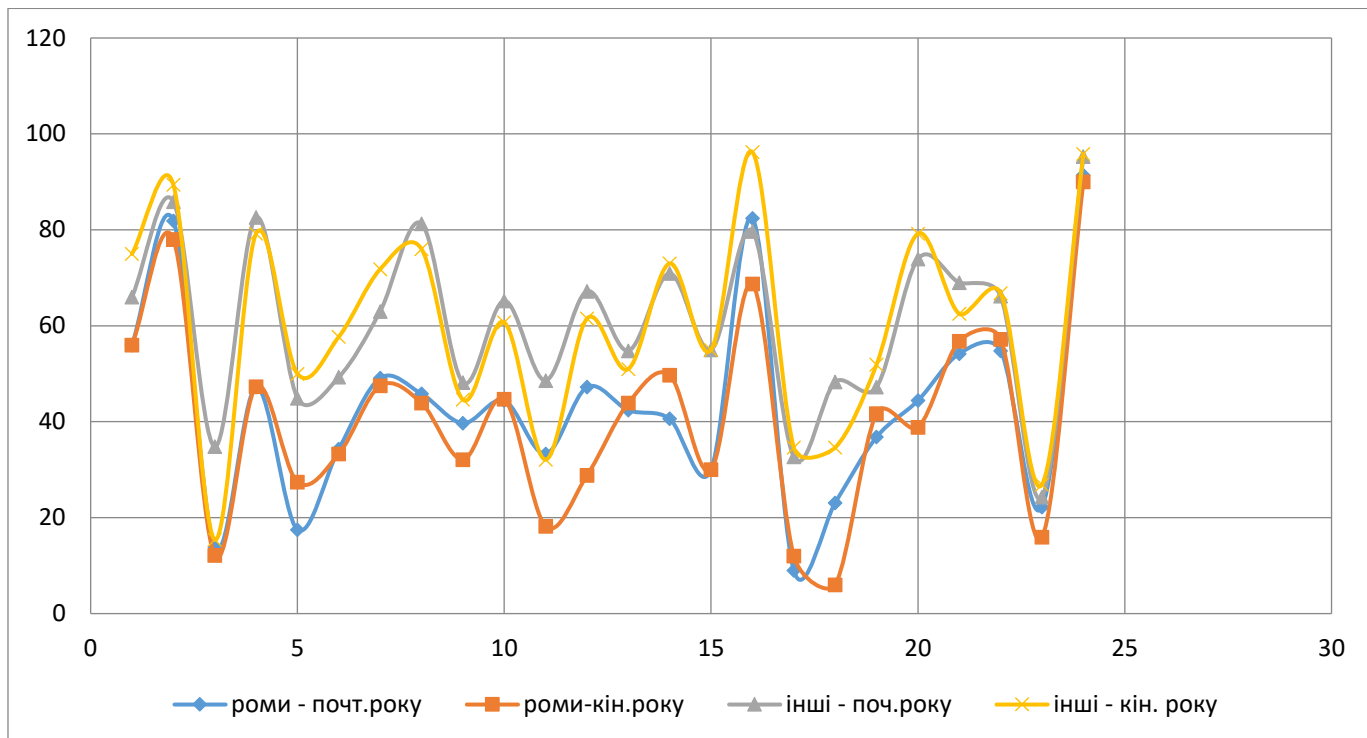

Рис.8. Графічний розподіл результатів на початок і кінець навчального року за критерієм етнічної приналежності.

При оцінюванні результатів можна зробити висновок, що основну увагу дітей фокусують на академічних знаннях з вивчення літер, цифр та геометричних фігур. Цікаво, що сфера емоційної обізнаності зберігає негативну тенденцію. Можливо, дітей недостатньо стимулюють до емоційної саморефлексії, емпатії та емоційної грамотності взагалі. Зазвичай вихователі дошкільних навчальних закладів надають «стандартизовані», «готові» рішення з вирішення конфліктів або набір вказівок та інструкцій. Це унеможливорює пошук такого рішення самою дитиною. В свою чергу, все це не стимулює в дитині бажання до вирішення конфліктів різними шляхами, усвідомлення перспективи іншої дитини. Додатковий фактор – це кінець навчального року та літній період проведення оцінювання. Діти – емоційно виснажені, менше зосереджені та, часом, не зацікавлені на правильному завершенні завдання.

Важливим висновком є якість існуючої навчальної програми, яка не враховує додаткові потреби в освітньому процесі ромських дітей. Через мовні бар'єри, економічний статус (обмежений доступ до підручників, якісних канцтоварів, книг), занижену самооцінку дітей та низькі очікування від педагогічного персоналу – через усі ці перешкоди діти не можуть досягти повного розвитку та «наздогнати» своїх однолітків.

ШКОЛИ

Загальні показники

Оцінювання проводилося в 2 етапи для дітей (N = 61) із 3-ох навчальних закладів України (м. Ужгород, с. Петровірівка). Середнє вікове значення – 7,1 років (вікове значення від 6 до 10 років).

Під час першого етапу оцінювання було залучено дівчат – 43,3 (13 дітей), хлопців – 56,7% (17 дітей). Під час другого етапу оцінювання дівчата становили 51,6 % (16 дітей), а хлопці – 48,6% (15 дітей).

Серед усіх дітей, які пройшли оцінювання, під час першого етапу оцінювання було 43,3% (13 дітей), під час другого етапу оцінювання – 42 % дітей ромського походження (13 дітей).

Оцінювання базових знань з математики:

На початок навчального року ромські діти надали 58,4% правильних відповідей, інші діти – 86,5%. В кінці навчального року серед ромських дітей показник правильних відповідей становив 71,1%, що на 16,7 % нижче, ніж показники інших учнів (85,8%).

Оцінювання базової грамотності:

На початок навчального року ромські діти показали 56,9% , інші діти - 86,2% правильних відповідей. На кінець навчального року серед ромських дітей показник правильних відповідей становив 81,1%. У порівнянні інші учні надали правильні відповіді на 91,1%.

Оцінювання соціально-емоційної сфери розвитку:

Серед ромських дітей показник правильних відповідей на початок навчального року був 53,4%, серед інших дітей – 74,0%. Під час другого етапу оцінювання ромські діти показали 69,3%, інші учні – 77,9 % правильних відповідей.

Оцінювання розвитку моторики дітей:

Серед ромських дітей показник правильних відповідей на початок навчального року становив 74,6%, у інших дітей – 83,5%. Наприкінці навчального року ці показники були 82,2% і 83,7% відповідно.

Отже, можна зробити висновки, що відмінність між отриманими результатами ромських дітей та інших дітей значно скорочується та носить в обох вибірках позитивну динаміку. Іншими словами, ромські діти «наздоганяють» однолітків, розвиваючись та набуваючи нових знань та навичок.

Відтворимо отримані результати графічно на рис.9

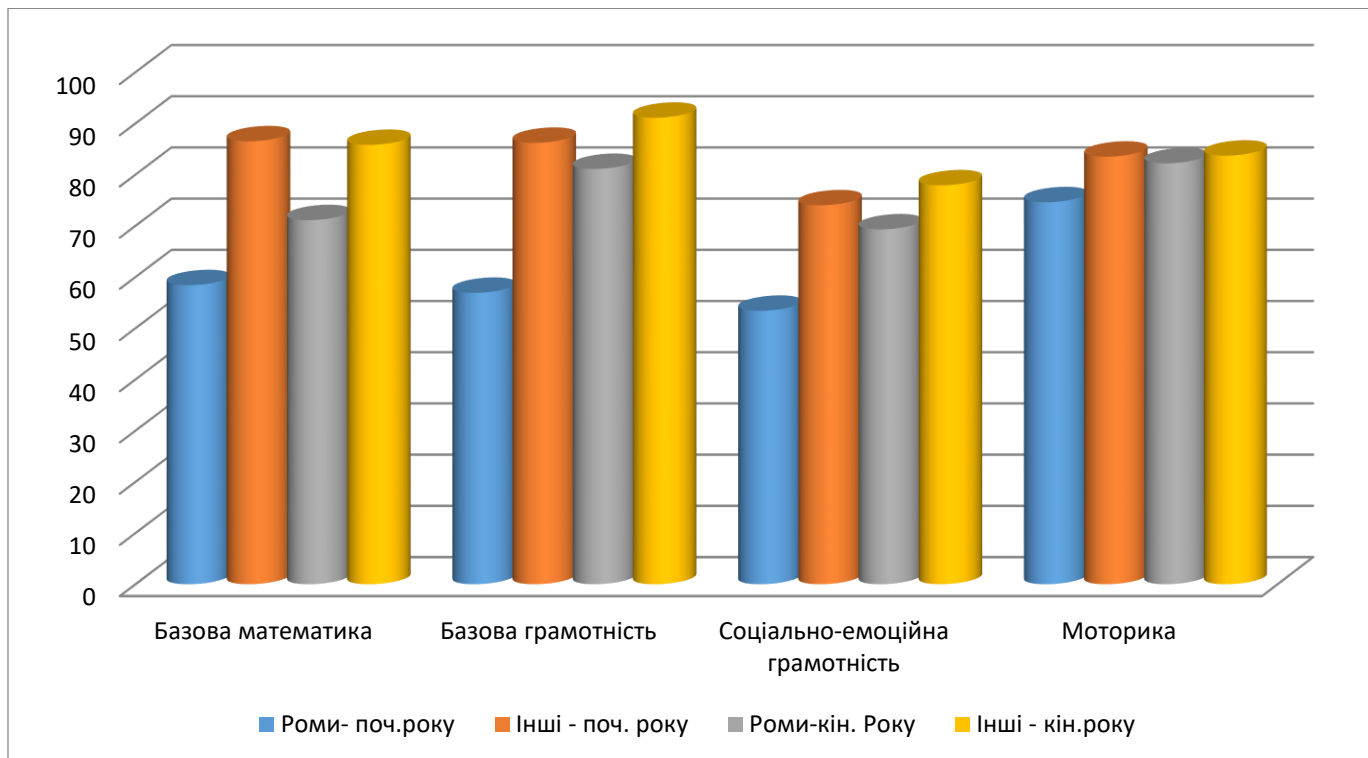

Рис.9. Порівняння результатів впродовж навчального року за критерієм етнічної приналежності.

Як видно з рисунка, ромські діти зробили значний прогрес у навчанні та набутті нових навичок. Якщо на початок навчального року існувала велика відмінність у кластері базової грамотності, то наприкінці навчального року результати різниці лише 10%. Те саме стосується кластеру математики – на початку навчального року було майже 30 % різниці між результатами дітей, наприкінці навчального року показник скоротився на 17%, що також є прекрасним результатом. Відмінність у кластері соціально-емоційного розвитку становить менше 8%, а при оцінюванні моторики – майже відсутня. Майже відсутня різниця і при оцінюванні виконавчої функції. Якщо під час першого етапу оцінювання різниця становила приблизно 30 % (на користь інших дітей), наприкінці навчального року – це 1 %.

Як бачимо, є показники, які свідчать про те, що ромські діти отримують кращі результати. Загалом, різниця за етнічною приналежністю є невеликою. І майже скрізь не виходить нижче середніх значень. Таким чином, можна зробити висновок, що протягом навчання у 1 класі ромські діти «наздоганяють» своїх однолітків, долаючи мовні проблеми та відсутність попередньо отриманої дошкільної освіти.

Порівнюючи з попереднім аналізом, діти виявляють набагато кращі результати. Тому можна говорити про факт адаптації у колективі, розвиток соціально-емоційної сфери та засвоєння навчального матеріалу.

